

ALMEDALEN

SÅ SKAPADES
EN POLITIKENS
MARKNADSPLATS

Kjell Östberg (red.)

Samtidshistoriska frågor 27

ALMEDALEN

SÅ SKAPADES
EN POLITIKENS
MARKNADSPLATS

Ett vittnesseminarium
om Almedalsveckan
som politisk arena

Kjell Östberg (red.)

Samtidshistoriska institutet
Södertörns högskola
SE-141 89 Huddinge

shi@sh.se
www.sh.se/shi

© Författarna och Samtidshistoriska
institutet, Södertörns högskola

Omslag: Jonathan Robson
Formgivning: Per Lindblom & Jonathan Robson
Tryck: E-print, Stockholm 2013

Samtidshistoriska frågor nr 27
ISSN: 1650-450X
ISBN: 978-91-89615-27-4

Innehåll

Inledning	5
Vittnesseminarium	11

Inledning

Varför är vi här? Det var rubriken på ett seminarium som arrangerades av Samtidshistoriska institutet vid Södertörns högskola i Almedalen den 4 juli 2012.

Almedalsveckan är idag den utan jämförelse viktigaste politiska mötesplatsen i Sverige. Tiotusentals deltagare, varav många centrala beslutsfattare och företrädare för näringsliv och Organisationssverige, ett par tusen möten, seminarier och andra arrangemang och hundratals journalister som direktrapporterar samlas innanför murarna i Visby under en ofta varm och solig julivecka för att informera, propagera, diskutera, mötas, mingla eller bara ströva omkring, lyssna eller förse sig med en aldrig sinande ström av fritt kaffe och rosévin. Utländska observatörer kommer hit och funderar på möjligheterna att importera idén till sina länder.

Historien om Almedalen började 1968 när Olof Palme höll ett sommartal på ett lastbilsflak vid Kruttornet. Men så sent som i slutet av 1990-talet hölls bara ett tiotal seminarier, och det var långt ifrån självklart att alla partiledare skulle tala. Den stora expansionen har skett de senaste tio åren. 2005 hade antalet seminarier stigit till 250, 2013 beräknas siffran till 2 000.

Almedalsfenomenet har på sistone blivit föremål för forskarnas intresse. Såväl dess politiska betydelse som vilka som är här kartläggs i olika studier. Men om Almedalsveckans bakgrund, drivkrafterna och aktörerna bakom den exempellösa framgången har kunskaperna varit begränsade. Därför beslöt Samtidshistoriska institutet att anordna ett vittnesseminarium för att ta reda på hur det gått till.

Tanken bakom vittnesseminarierna, som ursprungligen utvecklats och under lång tid framgångsrikt bedrivits vid Institute of Contemporary British History, bygger på att man samlar en grupp centrala aktörer som gemensamt försöker reda ut beslutsångar och politiska processer vid viktiga politiska beslut. De är alltså fokuserade på enskilda händelser, inte på personer eller längre politiska skeenden. Att på detta sätt minnas kollektivt har ofta visat sig skapa viktig ny kunskap. Seminarierna är i allmänhet öppna för intresserade åhörare. Vittnesmålen skrivs sedan ut och publiceras successivt i Samtidshistoriska institutets skriftserie. Förutom den rent dokumenterande funktionen har vittnesseminarierna också i betydande utsträckning visat sig stimulera till vidare forskning – samtalen runt bordet leder nästan undantagslöst fram till frågor som de närvarande vittnena och forskarna skulle vilja veta mer om.

Samtidshistoriska institutet har genomfört ett trettiotal vittnesseminarier. Bland de senaste kan nämnas ett kring den högst aktuella frågan om drivkrafterna bakom omvandlingen av det svenska försvaret, *Förnyelse eller förfall*. Här deltog tidigare försvarsministrar, överbefälhavare, generaler och ledande försvarspolitiker. Ett annat, *Rivstart för Alliansen*, belyser de borgerliga partiernas strategier för maktskiftet 2006 med centrala företrädare för partiernas ”äntringsstyrkor”. Vittnesseminarierna kan också hämtas ner från institutets hemsida, www.sh.se/shi.

Seminarier om Almedalsveckans framväxt ägde alltså rum på plats mitt under pågående aktiviteter. Deltagarna hade valts ut för att representera de olika grupper som spelat en nyckelroll för utvecklingen: partistrateger (Klas Eklund), näringslivsföreträdare och representanter för PR- och lobbyorganisationer (Janerik Larsson), mediernas politiska kommentatorer (Lena Melin) och partiledare som själva talat i Almedalen (Mona Sahlin). Samtalsledare var Maria Leissner, ordförande i Institutets vetenskapliga råd och själv före detta partiledare och Kjell Östberg, forskningsledare vid Samtidshistoriska institutet.

Vi hade inför seminariet ställt upp några hypoteser: Att Almedalen efter Olof Palmes inledande tal inledningsvis sågs som en socialdemokratisk arena men hur klarsynta företrädare för näringslivet någon gång under 1990-talet sett potentialen att utnyttja evenemanget för att nå ut med andra budskap och hur slutligen efter sekelskiftet medier och professionella opinionsbildare, tillsammans med hela det omfattande Organisationsverige, utvecklade veckan till en arena ingen kunde avstå ifrån.

I stora drag kan man säga att bilden bekräftades, men historien innehåller också många motsägelsefulla och oväntade inslag. Och framför allt kunde den erfarna, klartänkta och verbalt begåvade panelen genom sina egna minnesbilder, och i dialog med varandra, omvandla forskarnas frågor till en sammanhängande berättelse som förhoppningsvis ger ett mer fylligt svar på frågan hur Almedalsveckan vuxit fram än vi tidigare haft.

Varför är vi här?

Så skapades en politikens marknadsplats

Ett vittnesseminarium om
Almedalsveckan som politisk arena

4 juli 2012

Björkanderska huset, Visby

Vittnesseminarium

Moira von Wright

Då får jag hälsa er alla välkomna hit till vårt seminarium, där vi ställer frågan: Varför är vi här? Den som inte vet varför ni är här, kommer snart att få ett svar.

Som rektor för Södertörns högskola vill jag hälsa er hjärtligt välkomna till det här vittnesseminariet. Jag heter Moira von Wright, jag kommer bara alldeles kort att vilja säga någonting om varför just Samtidshistoriska institutet vid Södertörns högskola är de som organiserar den här typen av verksamhet.

Vår unga högskola, vi är 16 år gamla, har ju specialiserat sig på att fånga upp vetenskapliga problem och områden, som lite avviker från det som de äldre lärosätena sysslar med, eftersom vi inte är tyngda av en tradition, som bara rullar på, utan vi har en möjlighet att verkligen ställa frågor på nya sätt. Ett mångvetenskapligt arbetssätt präglar också vår högskola.

Alldeles särskilt intressant är just det arbete som bedrivs vid Samtidshistoriska institutet, eftersom man här bedriver en form av historisk forskning men liksom så mycket annat som utforskas hos oss, så är det så att man ställer de viktiga frågorna i vår tid, när man blickar bakåt och gör det ofta med hjälp av flera olika discipliner. Vad man dessutom har gjort är att man har hittat nya sätt att dokumentera det som sker idag. Det är många som är oroliga över att det snart inte finns någon dokumentation, eftersom folk inte skriver brev och mailen raderas ut med jämna mellanrum.

Här kommer vi nu, genom den här typen av dokumenterande seminarium, få svar på frågan: Varför vi är här? och Almedalens

betydelse i vår tid. Eftersom jag inte får tala längre än så här, så kommer jag att överlåta till Kjell Östberg, som är professor hos oss att berätta mera och introducera panelen och leda det här samtalet. Varsågod, Kjell. Och välkomna allihop!

Kjell Östberg

Det är jag och ordföranden för Institutets vetenskapliga råd, Maria Leissner som kommer att moderera det här samtalet. Förutom att vi forskar och dokumenterar vid institutet, så undervisar vi också och vi har faktiskt ett utbildningsprogram som väldigt väl knyter an till Almedalen. Det är det första programmet som utbildar aktiva samhällsmedborgare, allt från yrkesrevolutionärer till politiska broilers, ett program som heter Politik och aktivt medborgarskap.

Vi är oerhört glada över att fått hit den här mycket kompetenta panelen. Vi ska så småningom presentera er mer grundligt men det är alltså Klas Eklund, det är Janerik Larsson, det är Lena Mellin och det är Mona Sahlin. Man kan väl säga att Maria är väl lite mitt emellan moderator och vittne. Hon kommer också att ha en del saker att berätta.

Vittnesseseminarierna är viktiga därför att vi får ny kunskap. Men en erfarenhet som vi har gjort genom de här seminarierna – och vi har dokumenterat allting från 60-talsproppen fram till partnerskapslagen på 90-talet – är att ofta är det stora värdet att de är forskningsinitierande, det vill säga de reser nya frågor, som vi behöver jobba vidare med och det hoppas vi att även detta seminarium kommer att göra.

Syftet med just det här seminariet är alltså att diskutera framväxten av Almedalsfenomenet. Det är inte så, att vi vill utvärdera betydelsen av Almedalen, det görs av spännande statsvetare som Maria Wendt och andra. Det är inte heller så, att vi vill dokumentera och kartlägga alla de som finns här, det finns andra viktiga forskningsprojekt, som just har börjat göra. Det är istället just framväxten, vad det reflekterar – kanske Almedalen som ett samtidshistoriskt fenomen, där vi börjar på 1980-talet och går fram till idag.

Det allra första steget mot Almedalsveckan känner säkert alla till: Olof Palme, som höll sitt första tal sommaren 1968 på ett lastbilsflak vid Kruttornet i Almedalsparken. Sedan tog det ett tag innan något mer hände. På 70-talet dök vänsterpartiledaren Lars Werner upp och började bada och tala och de andra partiledarna fyllde på. Med olika intensitet så har alltså Almedalen länge varit en politisk plattform men uppenbarligen har det hänt någonting, tyngdpunkten har förskjutits och det är det som vi är intresserade av att försöka dokumentera här.

Vi har en liten underliggande tes, kan vi kanske säga. Från början var det i stor utsträckning Almedalen. Det var en socialdemokraternas arena framför allt – och det är kanske Klas Eklund, som kan representera det stadiet. Men någon gång på 1990-talet insåg klartänkta krafter inom borgerligheten, att det här skulle kunna användas till någonting annat. Det hoppas jag Janerik Larsson ska kunna berätta lite mer om. Sen har vi frågan vilken betydelse det här fenomenet har haft för politikerna och kanske också hur det känns att tala i Almedalen. Det hoppas vi att Mona Sahlin ska kunna prata om.

Sedan har vi då Lena Mellin, som har ett långt perspektiv på det här, och som ur ett medieperspektiv kan diskutera vilken betydelse Almedalen har för den politiska utvecklingen, för det politiska livet, och ge lite vidare reflektioner över vad det har tillfört. Men det ska vi återkomma till.

Jag vill då börja med att ge ordet till Klas Eklund, som numera är seniorekonom på SE-Banken och professor vid Ekonomihögskolan i Lund men som är här i egenskap av att du på 80-talet var aktiv socialdemokrat. Du var med Palme här och du såg vad som hände i Almedalen på 80-talet.

Vi har gett vår panel 5 à 7 minuter eller vad det kan tänkas ta, att ge en allmän bakgrund.

Klas Eklund

Max 10 stod det i mitt mail.

Kjell Östberg

Det är väl vad 5 à 7 minuter betyder, är det inte det? Varsågod, Klas.

Klas Eklund

Tack för inbjudan. Det var med något blandade känslor jag tog emot inbjudan, eftersom jag plötsligt insåg att jag nu är så gammal så att jag har blivit ett objekt för historieforskning. Jag kommer tillbaka till det, men jag tror att skälet till att bli inbjuden inte bara är att jag var här bakom kulisserna på 80-talet. Det är faktiskt så, att när det gäller aktivitet i Almedalen, så tror jag att jag är äldst av samtliga i Almedalen i år, eftersom jag talade på det allra första seminariet här 1981. Det tror jag att jag är ensam om bland alla i Almedalen att ha gjort.

Jag tänker berätta lite grann om hur de här seminarierna kom till och vad som skedde under 80-talet, lite seriöst men också lite anekdotmässigt. Om man skulle kunna tala om en almedalsk stenalder, innan Almedalen blev Almedalen, så är det precis som Kjell antydde, Palmes tal 1968 och framåt. Bakgrunden, om ni inte har läst Kjells gigantiska biografi om Olof Palme, är ju att de hyrde en sommarstuga på Fårö och där fanns ingen telefon och han var dödstrött när han kom dit efter en lång vår med riksdagsarbete och allt möjligt, och kunde då tillbringa sommaren läsandes skönlitteratur, medan hans hustru Lisbeth höll honom under hård kontroll och på avstånd från alla telefoner.

Det ledde till att han kunde ladda batterierna med metaforer och litteratur. Samtidigt greps han efter ett tag av en oändlig politisk abstinens. Det där löstes då på ett sätt genom att han började hålla de här talen från 1968 och framåt. Notera att 1968 var ett valår. Men sedan fortsatte det varje år och för honom var det ett sätt att testa idéer, som han hade tänkt ut under ensamheten under sommaren och testa formuleringar och liksom ”smaka av”. Det var inte något ställe för att lägga fram färdiga politiska program utan just en testarena.

Sedan stötte andra partiledare till men det var fortfarande så att i slutet på 70-talet, så var det inte en Almedalsvecka utan det

var lite slumpmässigt utströdda partiledartal. De låg för övrigt senare, i slutet på juli, några tror jag till och med höll tal i början av augusti.

Om det är stenåldern, så tycker jag att bronsåldern är de första seminarierna som började rulla igång. Det första ägde rum 1981. Det var socialdemokraterna som arrangerade och det ägde rum torsdagen – nu ska vi vara historiker här – den 13 juli 1981 kl. 10 och det ägde rum uppe vid Borgen, det som numera är Biohuset, nästan uppe vid ringmuren. För övrigt betyder det att Region Gotland har fel i sin historieskrivning om Almedalen. I deras informationsmaterial står det att det första seminariet ägde rum 1982, bra om ni kan korrigera det...

Varför ett seminarium? Varför ägde det rum? Bakgrunden var att socialdemokratin då var i opposition, efter två förlustval i rad. Palme blev förkrossad efter det andra men samtidigt insåg man, att det kanske inte var så konstigt, för när det gäller ekonomisk politik så gick man 1979 till val på proms, produktionsfaktorskatt och löntagarfonder och det var ingen vinnande kombination, man saknade egentligen en riktig krispolitik.

Mona Sahlin

Den gillade jag.

Klas Eklund

Och därför tillsattes en krisgrupp under ledning av Ingvar Carlsson, en ganska liten grupp och den lade fram sitt krisprogram, som hette Framtid för Sverige just här i Almedalen, fast man sa inte Almedalen. Då sa vi: Det här är det ekonomisk-politiska seminariet i Visby. Det ägde rum dagen före Palmes tal och det fanns alltså ingen Almedalsvecka.

Det här var då verkligen ett test, både på medier och på ekonomer, om det nya rudimentet i krispolitiken höll. Därför ville man ha ett seminarium. Där satt Ingvar Carlsson ordförande, Kjell-Olof Feldt var så att säga svarande som den ekonomisk-politiska talespersonen, innan han blev finansminister, och så hade man bjudit in fyra externa kommentatorer, det var Bengt

Rydén, som då var VD på SNS, sedermera chef på Stockholmsbörsen, det var Rudolf Jalakas, som var chefsekonom på Handelsbanken, det var Sven Hegelund, som var TCO-ekonom och det var jag, som var en ung studerande från Handelshögskolan. Skälet till att Sven och jag bjöds in var att vi hade deltagit i falangstriderna mellan Rosorna inom partiet, den vita och röda rosen, där jag får väl stämpas som högerekonom och Sven som vänsterekonom.

Kritiken blev väldigt blandad, det var skott både från höger och vänster men syftet nåddes. Det var en seriös ekonomisk debatt, man hade lanserat partiets oppositionspolitik som ett seriöst alternativ. Det här mönstret känner vi ju igen, det är precis det här som sedan har återkommit i olika politiska debatter i Almedalen och annorstädes, där man lägger fram den här typen av program för kritik från höger och vänster och från oberoende ekonomer.

Det här kan man säga var början på det som sedan blev Den Tredje Vägen efter valet 1982. Det fick en välvillig behandling också i media, det var hyggligt många journalister på plats, om jag minns rätt var det mellan 15 och 20, mest från riksmidia naturligtvis.

Framgången med det här seminariet gjorde att socialdemokraterna fortsatte med seminarierna efter återkomsten i regeringsställning, med Feldt som ordförande och debattledare. Det där var ett viktigt och stort grepp, därför att det gjorde att socialdemokraterna tog det politiska initiativet och skrev dagordningen för den ekonomiska politiken under höstdebatterna redan på sommaren.

Det ledde då till att andra partier började följa efter och lägga in seminarier när deras partiledare talade, med anknytning till det, och då skulle jag vilja påstå att då kom, utifrån ett politiskt perspektiv, Almedalens guldålder.

Det var fortfarande bara partierna som anordnade tal, från partiledare – och inte alla partiledare nödvändigtvis – och seminarier. Det var alltså max tio events, de låg i slutet på juli, sedan flyttades de till mitten av juli och först under senare år har de

flyttats till början av juli. Det var då någon gång, i mitten/slutet av 1980-talet, som man började prata om Almedalsveckan. Dessförinnan var det faktiskt inte en Almedalsvecka.

Det var väldigt få journalister, med så få events, två events om dagen max, ett seminarium på förmiddagen eller något sådant och talet på kvällen. När man talar med politiska journalister – jag talar med min hustru till exempel, jag friade till henne under Almedalsveckan, påstår hon, jag hävdar att det inte är sant men då säger hon: Du förstod inte att du friade – så hävdar hon att det var guldåldern, därför då kunde man jobba. Man kunde skriva, recensera, gå och bada en timme och sedan skriva seriöst om resten av talet, medan man nu med alla de här seminarierna springer som ett skållat troll och egentligen inte hinner tänka så mycket, man twittrar sig igenom. Nu är jag elak men det är hennes ord.

Det var väldigt nära relationer mellan den här lilla gruppen journalister och de politiker som talade. Legendarisk är den socialdemokratiska presschefen Leif Gustafsson. Vi ordnade då – jag säger vi för jag var aktiv med det här under 80-talet, när jag jobbade i Finansdepartementet och åt Statsrådsberedningen – alltid en journalistmiddag efter seminariet. Då gick Leif Gustafsson, presschefen, i spetsen. Först ordnade man middagen, först för ganska få och sedan för allt fler journalister. Efter middagen ledde han journalistskocken genom Visbys gränder, plastkortet i luften och alla skrek: Follow that card! och sedan gick man barhopping mellan restaurangerna. Det låter ju skumt idag men det var väldigt naivt och oskyldigt och troskyldigt på den tiden, alla visste om det, ingen tyckte att det var konstigt. Jag vet inte, Lena har väl säkert varit med i den skocken också.

Lena Mellin

En gång.

Janerik Larsson

Jag har också varit med.

Klas Eklund

Ja, du naturligtvis.

Jag vet inte om jag har tid, men jag kan mycket kort dra några jättekorta minnen, av dramatiska händelser under de här seminarierna. Det var väldigt seriösa diskussioner, men det inträffade också en händelse som blev upprinnelse till en affär. Den skedde under Almedalen inför valrörelsen 1985. Palme hade hållit ett bejublat tal, där jag som talskrivare hade konstruerat exemplet där man gjorde om statsskulden till hundralappar, som då blev en stapel på 9 mil och vid varje tal lade Palme ut den i landet. I Visby räckte den till Hoburgsgubben och så kunde han raljera lite grann om detta. Det gick jättebra men på kvällen ringde en hemlig gäst – i ett radioprogram med en hemlig intervjuare – och det visade sig vara Jan Guillou, som hade slunkit igenom spärren och han började ställa frågor om sonen Joakims stipendium till Harvard. Det blev upprinnelsen till den så kallade Harvardaffären, som sedan plågade Palme under hösten.

En annan, inte så dramatisk händelse men jag kommer ihåg seminariet, inträffade under Ebbe Carlsson-affären sommaren 1988, då Ingvar Carlsson var statsminister. Finansministerns pressekreterare, tillika finansministerns hustru [Birgitta von Otter] hade kritiserat statsministern i en av tidningarna med rubriken ”Hur kunde du, Ingvar?” om hans sätt att hantera Ebbe Carlsson-affären. Det blev ett väldigt spänt läge och frågan var om Ingvar Carlsson överhuvudtaget skulle dyka upp på seminariet.

Sedan blev det lite slentrian i det här. När Olof Palme dog blev frågan om Almedalen kunde överleva. Ingvar Carlsson ville inte tala i Almedalen, så man lade talet på Högklint för att bryta traditionen. Då var Almedalen Palmedalen. Sedan var det Göran Persson som talade i Björkvik på sin tid, som ni kanske minns. Bo Lundgren ville inte tala alls, Carl Bildt talade i Grisslehamn och så vidare. Men så småningom kom då Almedalens dynamik ändå att dra in allihop och så kom den stora pånyttfödelsen på gott och ont. Det antar jag att ni andra ska prata mer om, nämligen när NGO:s, påtryckargrupper, konsulter och så vidare, och

näringslivet kom in i stor skala. Men det är långt senare, det är i slutet på 90-talet egentligen.

Under hela perioden, under 80-talet och i början av 90-talet, är Almedalen politikernas arena, med tal och seminarier. Det finns för- och nackdelar med utvecklingen. I vissa avseenden var det bättre förr, politiken styrde agendan, idag styr media och PR-grupper. Å andra sidan är detta ett fantastiskt universitet. Vem som helst kan komma och gå runt på hur många seminarier som helst och lära sig hur mycket som helst. Det kunde man ju inte på den tiden.

Kjell Östberg

Till exempel om Almedalens historia.

Klas Eklund

Till exempel om Almedalens historia.

Kjell Östberg

Du har föredömligt hållit dina tio minuter. Var du färdig, eller?

Klas Eklund

Jag får väl inte... Jag skulle kunna tala längre, om du vill.

Maria Leissner

Jag har en liten följdfråga, Klas. Det kom ju in här på slutet, att Almedalen skapade problem också internt inom socialdemokratien, man skulle relatera till det faktum att det här var Palmes klassiska mark. Det var det ju också i förhållande till andra partier. Jag tycker att du skummade över det där lite snabbt. Om du tittar med lite större förstoringssglas på just när övriga partier kom, i vilken ordning och vad var deras drivkrafter för att haka på?

Klas Eklund

Jag måste erkänna att det borde jag kanske ha studerat ordentligt men jag tror att andra kanske kan det mer än jag, både du och Mona. Såvitt jag minns var Lars Werner nummer 2, det var i mitten på 70-talet, Alf Svensson passade på.

Maria Leissner

Han badade.

Klas Eklund

Men jag tror inte att det var här han badade i badbyxorna...

Kjell Östberg

Vid valet 1976 så var även Gösta Bohman och Per Ahlmark här.

Klas Eklund

Man testade lite men det blev inte etablerat att alla skulle tala här förrän tio år senare ungefär.

Kjell Östberg

Och det kan vi kanske följa längre fram. Tack så hemskt mycket, Klas för den inledningen. Du sa att fram till början på 90-talet så var det ungefär samma upplägg men någonting hände då och det var väl det som vi skulle kunna få hjälp med av Janerik Larsson att reda ut.

Du är seniorkonsult hos en av de aktörerna som har trätt fram på senare tid, nämligen Prime, alltså hos lobbyorganisationerna men på den här tiden så var du informationschef på SAF och du hade lite idéer om vad man skulle kunna göra med Almedalen, eller?

Janerik Larsson

Precis. I söndags, när jag tog taxi ut till Arlanda, så frågade taxi-chauffören mig: Är det jobb eller semester? Jag blev honom svaret skyldig. Jag var alltså politisk journalist hela 70-talet och halva 80-talet, så jag har också guidats av Leif Gustafsson här i gränderna på den tiden, men från 1990 var jag alltså informationschef på Svenska Arbetsgivareföreningen, det organisationsnummer som idag bytt namn till Svenskt Näringsliv.

Vi skulle ju ha en folkomröstning om det svenska EU-medlemskapet den 13 november 1994 och näringslivet var oerhört engagerat för ett ja i den frågan. Vi var några stycken som arbetade mycket med ja-kampanjen från näringslivets sida. Det var

jag, det var HG Westberg, som då var informationschef på Industriförbundet och som med tiden blev bland annat statssekreterare hos statsminister Reinfeldt, det var Lars Göran Johansson, som då var chef för Ja till Europa och som idag är min efterträdare som vice VD i Svenskt Näringsliv och det var Birgitta Gunnarsson, som var chef för den organisation, som hette EU-fakta och som idag är konsult på Hallvarsson & Halvarsson.

Vi var här sommaren 1993 för att fundera över vad Ja-kampanjen skulle göra här 1994. Då bestämde vi oss för att Ja-kampanjen skulle dominera Visby den veckan, så att ingen skulle kunna missa allt det ungdomliga engagemang och entusiasm, som fanns i ja-kampanjen. Vi gjorde olika arrangemang och det var många unga medarbetare från Ja till Europa och EU-fakta som var här. Industriförbundet passade också på att ordna sitt första ekonomisk-politiska seminarium den sommaren. 1994 är starten för näringslivets närvaro här och därefter hade Industriförbundet alltid ett seminarium här. Det seminariet var ju alltid upplagt så att det skulle finnas lagom konfliktyta till de politiska partiernas seminarier, så att man fick uppmärksamhet, för det är ändå så att det är uppmärksamheten utanför Visby som var näringslivets intresse. Till exempel var vi alltid under 90-talet bekymrade över att det var så få politiska journalister, som är här. Jag tror till exempel att Lena inte har varit så ofta här.

Lena Mellin

Jag har bara varit här en gång fram till för två år sedan.

Janerik Larsson

Exakt, precis så, Lena Mellins frånvaro var alltid ett stort bekymmer för oss. Vi funderade på vad detta kunde bero på.

Sedan slutade jag på SAF 1995 och var fem år vice VD på Kinnevik och 2000 blev jag public affaires-ansvarig på PR-byrån Kreab. Under de fem år som jag var där, alltså 2000 till 2005, fick jag ofta frågan av organisationer och av företag, om man skulle ha en närvaro i Visby den här veckan. Mitt svar var alltid Nej.

Varför var det Nej? Jo, därför att jag menade att skulle man vara här, så måste man kunna räkna hem sin närvaro. Inte ens på den tiden var det gratis att vara här. Man måste ha ett tydligt budskap, som skulle synas och höras i medierna och som skulle påverka opinionen. TV skulle bevaka, radio skulle bevaka, de stora tidningarna skulle bevaka och uppmärksamma. Om man inte hade ett sådant budskap, då tyckte jag att man skulle hålla sig härifrån, därför att man kan göra hur många seminarier som helst på alla andra orter i Sverige, på alla andra dagar eller alla andra veckor och det var mitt råd. Du kunde få en bra publik, det fanns ingen stor publik på den här tiden utan det var ju journalisterna som var publiken. Därför kom då först Industriförbundet och sedan också SAF och sedan Svenskt Näringsliv.

2005 kom jag till Svenskt Näringsliv som vice VD och ansvarig för kommunikation. Då blev jag lite förskräckt över vad som hade hänt, för då hade näringslivsorganisationsnärvaron i Visby ökat dramatiskt. Jag kom den 1 juni, så allting var ju klart och när jag såg det program, som fanns för Svenskt Näringsliv här, så ställde jag mig samma fråga, som jag hade ställt på Kreab: What is in it for us? Hur stor bevakning utanför Visby kommer alla dessa seminarier att få? Då hade den mekanism, som jag tror är det riktiga svaret på rubrikens fråga: Varför är vi här? börjat verka. Någon gång i början av 2000-talet blev det så att om du inte var här, så existerade du inte. Det tror jag är förklaringen till huvuddelen av de arrangemang som finns här, det vill säga att man rapporterar till företagsledning eller organisationsledning eller styrelse att man har varit här. Min känsla är att det görs oerhört få egentliga utvärderingar: Vad fick vi ut? Hur bra var det här för organisationen?

Ska man vara här, då ska man få genomslag. Jag såg min gamle chef Urban Bäckström, han är här, han har ett bra budskap. Det är lagom konflikt med makthavare, oavsett om det var makthavarna 2005/2006 som var socialdemokrater eller dagens makthavare. Då får du ett genomslag, därför att du har en organisation, som har tyngd i den svenska samhällsdebatten, som gör

att du blir uppmärksammas. Eller som nu efter Reinfeldts utspel om jobbpaketet, det är självklart att det var han och [LO:s ordförande Karl-Petter] Thorwaldsson i en TV-soffa i morse. Då får du ett genomslag där jag tycker att man kan säga, att du har fått ut någonting rejält av din närvaro här.

Sedan tror jag också – för att göra en kommentar lite vid sidan av – att den enorma medianärvaron nu – det stod i någon tidning att det var 700 journalister här – har ju förändrat hela spelets regler sedan tidigt 2000-tal; alla dessa journalister och alla dessa tidningar, som sprids här. Förra året var jag inte här, för då hade jag ju lämnat Svenskt Näringsliv, utan jag följde Visby-veckan som en vanlig mediakonsument i Stockholm och det är klart att det är inte mycket som når över vattnet till riksmidierna.

Nu har – och det har jag ingen analys av – den här veckan blivit ett mediaevent. Det är precis som de amerikanska primärvalsdebatterna, det är ett mediadriv, därför att man kan skapa dramaturgi kring allt som händer här. Men jag tror fortfarande som gammal journalist, att ur mediasynpunkt är det det politiska spelet som Almedalen handlar om och näringslivets närvaro här måste handla om att vara nära det politiska spelet. Det är svårt att ha en egen specifik näringslivsagenda här, utan du måste förhålla dig på ett eller annat sätt till det politiska spelet.

Maria Leissner

Jan Erik, du har ju flera funktioner, först näringsliv och sedan konsultrollen. Först har jag en uppföljningsfråga till just den här tidiga rollen du hade och sedan på den senare. Enligt Kjells tes är du lite grann av pappan till Almedalen som det event du beskriver att det har blivit idag. Du drog in och hyrde hela Visby Hotell. Men vår uppgift är ju egentligen inte att leta efter datum och så vidare utan begripa drivkraften. Vad var det som gjorde att ni *ville* dra till Visby?

Jan Erik Larsson

Jag försökte säga det, det var ju det, att här fanns tillräckligt mycket av den politiska eliten i Sverige och genom att ja-sidan i

EU-kampanjen var här och var över allt, på Visby Hotell och i Visby Hotells trädgård och så vidare. På det sättet så ville vi påverka. Ibland har jag sagt, att om man affischerade på alla utrymmen längs Karlavägen fram till Radio- och TV-huset, så skulle etermedierna beskriva detta som en *massiv* kampanj, du behöver inte ens ha några affischer någon annanstans i landet. Lite så är det med Visby den här veckan. Om du har tillräckligt stor impact här, då dominerar du, då sänder du den signalen.

Kjell Östberg

Vi ska strax fortsätta men som en övergång till att vi ställer frågor till Mona Sahlin, kanske jag ska fråga Maria Leissner: Hur kommer det sig att folkpartiledaren Maria Leissner aldrig pratade i Almedalen?

Maria Leissner

Det är en intressant fråga, det gjorde jag ju aldrig. Folkpartiet hade ju en lite ambivalent inställning under många år, som de flesta andra partier som var lite mindre. Det berodde på lite olika saker. Vi ville ju vara här men vi var inte säkra på att vi ville hålla ett partiledartal, man kanske inte riktigt ville bekräfta ett annat partis 'grej'. Det här var ju socialdemokraternas evenemang och skulle man åka dit och buga åt det som Olof Palme hade börjat med? Nja, kanske inte. Men vi ville ju också vara här, därför att så många, som Janerik var inne på, var här och då blev det en mellanvariant, att ordna seminarier. Det var framför allt ekonomiska seminarier, så jag var i Visby men jag höll inte något tal i Almedalen. Det var också så, att det inte var så mycket folk här då och gotlänningar finns inte så många och folkpartistiska gotlänningar finns inte heller så många och då tänkte jag: Om jag står där i Almedalen, vem kommer att vara där? Nej, vi kör ett ekonomiskt seminarium i stället. Då var det ju inte det här evenemanget alls. Jag var här men jag trippade omkring i gränderna snarare.

Mona, du har ju talat i Almedalen bland alla andra många saker du gjort, du har ju varit med i 40 år i politiken och 30 år på toppnivå.

Mona Sahlin

Vad gammal jag låter!

Maria Leissner

Du har alltid varit yngst och du har alltid varit den första kvinnan och du har alltid varit den med flest meriter och mest erfarenhet, tycker jag nog att man kan hävda. Ja, nu senast har du ju varit nominerad av regeringen som chef för ILO och förhoppningsvis så blir det fler nomineringar till dess att det blir någonting även där. Det kan jag tycka som gammal feminist.

Men Mona, hur kändes det när du stod i talarstolen och pratade? Hur viktigt är det att stå i Almedalen och prata?

Mona Sahlin

Jag blev ju partiordförande 2007. Då hade jag aldrig varit i Almedalen, inte en enda gång. Vi hade bara hört talas om hur Göran Persson suckade, för här var det bara en massa PR-konsulter och där kunde man ju inte vara. Det var innan han själv blev PR-konsult... Han hade ju ett annat förhållande, Klas var inne på det. Då var det lite så att partiordföranden möjligen kom på valåret men sedan var det andra, det kunde vara en Anna Lindh, ibland en Margot [Wallström] som talade, men jag hade aldrig varit här, jag ville ha semester.

Och jag var väldigt oförberedd på hur stort det var och hur stort det kändes. Jag kan jämföra med att hålla tal på en partikongress, allas ögon är verkligen på dig den där halvtimmen, du vet att allt bedöms, hur du ser ut, vad du har för kläder, det blir ju betyg på det också och gudbevars vad man säger, det är retorikmänniskor här. Och så är det så vackert och så är det Olof Palme. Allt detta tillsammans gjorde ju att som ny socialdemokratisk partiledare så var det fantastiskt nervöst. Det var synd att jag inte fick vara kvar längre, för jag tycker att det fjärde talet var

riktigt bra... Men det var många hinder att övervinna. Man känner press att leverera, alltså leverera nyheter. Du måste dels ha nyheter på presskonferensen samma dag som man har talet, dels bör du ha kvar någon nyhet till själva talet och sedan bör du gärna ha någon nyhet, som du kan råka släppa samma dag som Reinfeldt talar för att störa honom.

Jag tycker att Janerik sa någonting bra. Du talade om det politiska spelet. Från början tror jag Almedalen var väldigt mycket en plats för politiska utspel, nu har det blivit en plats för det politiska spelet och det är faktiskt någonting helt annat än vad det var från början.

Maria Leissner

Du har ju varit i olika funktioner under Almedalsveckan, innan du talade som partiordförande...

Mona Sahlin

... nej, aldrig.

Maria Leissner

Aldrig?

Mona Sahlin

Nej.

Maria Leissner

Aldrig? Aldrig? Men efter, nu är du här och inte för det här seminariet primärt?

Mona Sahlin

Nej.

Maria Leissner

Hur ser du då på din funktion i nästa skede, efter partiledarskapet? Varför är du här nu? Vad är drivkraften där?

Mona Sahlin

Jag blev förälskad i Almedalen, måste jag säga. Det tog ett tag, nu är jag egentligen här primärt för söndag. Då är det någonting, som på sätt och vis är en fortsättning på Palmedalen. På söndag är det Palmedagen uppe på Fårö. Fortfarande är det så att en dag varje sommar samlas framför allt socialdemokrater och talar om Olof Palme.

Men jag tycker om Almedalen, jag försöker dricka så mycket rosévin jag bara kan och göra som Klas. Jag tycker att det är fantastiskt nu, att få gå på seminarium och bara sitta och lyssna, att inte bara vara den som ska leverera. Men det är också intressant med den här hypen som verkligen blir runt Almedalen. Janerik var inne på det också. Valåret 2010, det måste jag säga, då höll jag ett väldigt, väldigt bra tal, det var skitbra helt enkelt. Det satte verkligen agendan den dagen och alla här sa: Åh, nu vänder det. Vi hade ju urusla opinionssiffror, jag hade jättedåliga förtroendesiffror men efter det där talet, då surrade hela Visby att nu vänder det! Det var till och med så att vadsagningsföretagen ändrade oddsen för nu kanske det ändå skulle kunna bli Sahlin som statsminister. Förstås, det hade inte hänt någonting bland väljarna Det var ett tal, alla här var helt uppe i gasen men ute i det verkliga väljarlivet, så var det ingenting som hade hänt.

Jag tycker om att det är mer än partierna här, däremot är jag orolig för en sak, om jag får säga det. Jag vet några av de mindre partierna och de är ju några stycken nu, några av dem har snart inte råd att vara här, därför att de stora organisationerna, de stora företagen gör ju att priserna på att bo här och att ha seminarier går upp någonting otroligt. Vad händer den dagen något av riksdagspartierna säger att vi har inte längre råd att vara här? Då dör Almedalen. Så det finns många skäl att verkligen fundera på hur man gör för att det här ska fortsätta att vara en mötesplats för partier men också ett spännande mötet med lobbyisterna och journalister.

Maria Leissner

Du har en ton av väldig sorg i rösten, när du talar om risken att Almedalen skulle börja dö. Det betyder ju att Almedalen är någonting idag som vi på olika sätt tycker är väldigt värdefullt och jag tycker att det finns två debatter. Den ena är jag själv personligen ganska ointresserad av, den här rosévinsmingelhatdebatten, den kan vi lämna därhän. Men den andra diskussionen gäller den karaktär som Almedalen har fått.

Det finns ju en begynnande internationell berömmelse för begreppet Almedalen. I min nya funktion, sedan i måndags faktiskt, som generalsekreterare för Community of Democracies, ett antal av världens ledande demokratier som samverkar, så börjar man förstå: Jaha, det finns ett land, där det finns en politisk mossa, där alla aktörer träffas! Jag tror att det här är en otroligt intressant innovation, som mycket väl skulle kunna exporteras till andra länder, för att det är en så fantastisk, och tycker jag, i äkta mening demokratisk, mötesplats.

Mona, bara väldigt kort, om du ser på det som Almedalen har blivit ur ett demokratiskt perspektiv.

Mona Sahlin

Då ser jag två saker, den ena fantastiskt bra, den andra en stor fara. Det som är bra är ju det som du beskriver nu, att här möts alla och det som många utomlands frågar är: Är alla partier där? – Ja, säger jag, alla partier är där. Men hur bestämmer ni vem som får den bästa dagen? – Vi turas om. Va, turas ni om? Bestämmer ni sådant där tillsammans? De tycker att det är så obegripligt: Så stora partier får inte fler dagar än små? Nej, varje parti får var sin dag. Det där är så viktigt.

Det jag tycker är ännu viktigare är att här syns allt. Ibland förs det en diskussion om hur mycket lobbyisterna påverkar partierna. Hur mycket annorlunda ser det politiska spelet ut? Vad gör journalisterna här? Kommer man för nära? Här syns det, allt det där pågår ju ändå dygnet runt, varenda dag runt om i vårt land. Men hade det inte varit för att det syns så tydligt här, så hade vi inte haft samma diskussion om var gränserna går mellan det

demokratiska, öppna Almedalen och lobbyisternas påverkan. Och när blir partierna bara stora opinionsmätare och organisationer i stället för partier, som driver politiska frågor? Det syns här och därför så påverkar Almedalen på något vis mer än vad själva dagarna här egentligen gör, om ni förstår vad jag menar. Det är en fördel men också en väldig fara.

Maria Leissner

Lena, du har ju som mångårig journalist och inrikespolitisk kommentator – Stora Journalistpriset och många andra priser – ändå inte bedömt det som väsentligt att vara här förrän alldeles på senare tid.

Lena Mellin

För mig är det oväsentligt nu också...

Kjell Östberg

Men nu är du här!

Lena Mellin

Min tidning är här och därför måste jag också vara här. Den gången före 2010 som jag var i Almedalen och då kanske det inte ens var Almedalen, om jag ska tro dig, det var förmodligen i slutet av 80-talet, jag kommer inte ens ihåg. Det jag kommer ihåg var att begivenheten, det som jag verkligen skulle lägga ner jobb på, var socialdemokraternas ekonomiska seminarium. Sedan måste jag säga, att jag inte minns att jag gjorde något annat men det måste jag ju ha gjort.

Janerik Larsson

Nej, Lena, det var nog bara det.

Klas Eklund

Det fanns inte så mycket annat. Det var det som var poängen.

Lena Mellin

Jag kommer ihåg att det var ett fartyg som förliste på södra Gotland. Det är det jag minns.

Vi skickade en reporter och en fotograf fram till 2009, när vi slog på stort och skickade två reportrar, eftersom då webben hade blivit så himla stor, så att en inte hann med allting helt enkelt. Men från 2010 så har vi varit här med 25 personer. Nu är vi sex skribenter, som skriver bokstäver, en TV-reporter, tre TV-fotografer, två stillbildsfotografer, en inslagsproducent, en ljudtekniker, en chefredaktör, en nyhetschef, en web-redaktör, hela ledarredaktionen, hela Debatt, en från marknadsavdelningen och sedan ett web-bolag, som sköter tältet, där vi jobbar. Så från Aftonbladet är det 27 personer plus ett web-bolag.

Maria Leissner

Vad föranledde den här dramatiska omsvängningen?

Lena Mellin

Vi bestämde oss väl helt enkelt för att vi skulle vara störst och bäst här. Och då fick det kosta lite. Det var bara det.

Maria Leissner

Om du reflekterar över mediernas relation till Almedalen, från din synvinkel sett, över den historiska period som vi tittar på, vad ser du för olika faser? Vad har varit era drivkrafter? Och hur har det förändrats under åren?

Lena Mellin

Min bedömning av Almedalen rent journalistiskt och ur ett nyhetsperspektiv är att det väldigt sällan händer någonting intressant här som har omedelbara effekter. Det är väldigt sällan det är en stor nyhet, som får någon slags bäring i framtiden. Jag kan så här på rak arm egentligen bara komma ihåg två och en grej som vi gjorde, men det var lite beside the point.

Den första var att, också på socialdemokraternas ekonomiska seminarium, startade den här så kallade pigdebatten, den som nu har lett till Rut-avdraget. Sedan var det 2006, när Alliansen presenterade sitt förslag till förändring av fastighetsskatten. Det kom på något sätt att förändra den valrörelsen, för när Göran Persson startade slutspurten för den socialdemokratiska valrörel-

sen genom sitt tal i Björkvik, så var han på defensiven och svarade på det utspelet. Det var det han gjorde och det fick ju en väldig effekt för den valrörelsen. Sedan hade vi ju det här avslöjandet om Sven Otto Littorin 2010 men det hade egentligen inte med Almedalen att göra. Om jag får säga det i denna trånga krets, så berodde det på att reportern skulle gå på semester, att det kom just då.

Klas Eklund

Det här med fastighetsskatten är väl också ett exempel på hur partierna har valt att välja tidpunkt och lansering utifrån medieöverväganden. Om jag minns rätt, så var det den dag socialdemokraterna skulle ha sitt ekonomiska seminarium med bland andra [den franska socialistiska presidentkandidaten] Ségolène Royal influgan, en stor grej. Och då precis, när det skulle börja, gick det ut på sms på alla mobiltelefoner till alla redaktioner, att nu kör den blivande Alliansen sitt förslag om fastighetsskatt, vilket ledde till att exakt samtidigt som det socialdemokratiska seminariet skulle börja, så reste sig alla journalister och gick mot utgången. Så var det.

Lena Mellin

Men sedan så vill jag ju inte med det säga att Almedalen saknar politisk betydelse, för det tycker jag inte alls att det gör men det har kanske mer indirekt betydelse än det som händer här. Ett dåligt framträdande i Almedalen är ju inte bra, däremot behöver inte 'bra' vara så himla bra.

Janerik Larsson

Det var ju det som Mona illustrerade.

Maria Leissner

Ni får väldigt gärna kommentera precis som Klas gjorde. Janerik.

Janerik Larsson

Jag tänkte på det här om Monas perspektiv på Almedalens undergång. Det är ju en helt sällsam plats om man ska ha ett sådant

här stort arrangemang. Nu gör ju bristen på rum och på krogar att priserna drivs upp, det är ju det som gör att prisläget stiger. Du skulle kunna ha det här arrangemanget på Stockholmsmässan eller någon annanstans i Sverige och det har ju också gjorts försök. Swedbank gjorde ju ett försök att lägga det i Sundsvall, Politikerveckan, så det har ju gjorts andra försök, men jag tror att det är vädret och att det är en underbar stad och så vidare, andra faktorer. Sedan har min oerhört kreativa kollega på Prime, Fredrik Andersson genom uppfinningen av roséminglet skapat en aura kring...

Mona Sahlin

Är det han som har uppfunnit det?

Janerik Larsson

Yes!

Maria Leissner

Lena, du nämnde ett par konkreta politiska händelser, förslag som har fötts här och som har fått betydelse. Är det här något som den övriga panelen kan komplettera? Är det något mer som man kan peka på som har varit politiskt betydelsefullt i Almedalen?

Klas Eklund

Jag tror – och det var därför jag la så mycket tid på det – att det här allra första seminariet var politiskt betydelsefullt, för det var början på den socialdemokratiska, skulle jag säga, tillnyktringen, andra skulle säga omsvängningen från 70-talets lite flummiga politik till någonting som blev mera hårdför regeringspolitik 1982 och framåt. Det som sedan blev den tredje vägens politik. Det skrevs för att presenteras i Almedalen. Almedalen var inte huvudmottagare för det var en partikongress några månader senare. Men det var ju just för att det var så viktigt som man bestämde sig för att testa det och köra det här, innan partikongressen ägde rum. För mig är det nog, det låter lite fänigt, men

det var den innehållsmässigt, tror jag faktiskt, största enskilt viktigaste grejen, när det gäller politik.

Janerik Larsson

Det finns ju andra saker, igår ringde statsministern till LO:s ordförande och till Svenskt Näringslivs VD och berättade att han i kväll skulle lansera den här jobbpaktsdiskussionen, som pågått ganska länge och som då får stort mediautrymme. Så jag menar att smarta politiska taktiker utnyttjar ju den här medianärvaron och får då en massa uppmärksamhet i Lenas tidning och andra tidningar idag.

Mona Sahlin

Bara två exempel, som jag tycker är talande, fast på ett lite annat sätt. Det är ju inte bara utspel, det händer ju andra saker också som får betydelse långsiktigt. Till exempel, när Jonas Sjöstedt, innan han var partiordförande, uttalade sig väldigt, väldigt kritiskt om Lars Ohly, medan Lars Ohly fortfarande var partiordförande, just på Vänsterns dag här, varpå hela den nyhetsrapporteringen inte alls handlade om vad Lars sa eller gjorde utan vad Jonas Sjöstedt hade sagt.

Det andra exemplet är att Göran [Persson] inte alltid ville tala här. När Anna Lindh talade samma år som råkade bli hennes sista år, så handlade det om euron. Det var ett tal som innan Anna tyvärr blev mördad spelade en väldigt roll för eurokampanjen och auran runt Anna. Så det här är ju en scen, som man kan inta och som kan påverka den politiska framtiden väldigt mycket för många mer än partiledarna.

Maria Leissner

En sista fråga innan Kjell avrundar och bjuder in publiken.

Lena Mellin

Jag skulle bara vilja säga att just det här med jobbpakten igår kan ju visa sig vara väldigt betydelsefull, det har man ju svårt att veta just nu, det kommer man att veta om ett halvår ungefär.

Jag håller med dig om när det gäller det här med Vänsterpartiet förra året. Det var ju för Lars Ohly en väldigt olycklig blandning. Först hade *Dagens Nyheter* på morgonen gjort någon rundringning till partidistrikten i Vänsterpartiet och de sa att läget var hemskt, de tyckte inte alls det var bra. Sedan var stackars Sjöstedt tvungen att säga vad han hade sagt i april redan, nämligen att han skulle kandidera emot och det blev ju dödsstycket för Ohly utan att någon kanske hade avsett det just då.

Maria Leissner

Lena gärna och ni andra också, en sista fråga. Har Almedalen förlorat eller vuxit i politisk betydelse i och med den här mässifieringen? Du har lite statistik där på hur det har ökat, Kjell.

Kjell Östberg

Det som är mest slående här i er beskrivning är att det är de senaste tre à fyra à fem åren som allting har exploderat. Jag hittade lite uppgifter på Almedalens hemsida. 2007, inte så länge sedan, så fanns det 440 evenemang i kalendariet.

Klas Eklund

Fast det var mycket då, tyckte vi. Då sa vi: det här har nått toppen, det går inte att få in mer. Några år tidigare var det bara 50.

Lena Mellin

Och 2007 var Fredrik Reinfeldt inte här.

Kjell Östberg

Och nu är 1 500. Är det 1 800? Janerik har uppenbarligen ställt frågan: Är det värt det? What is in it for us? För vilka är det lönsamt? Om man ska hårdra Janerik, så var det väl så att det viktiga är att det kommer in i verksamhetsberättelsen, att visa att man har varit där. Men hur mycket resurser satsas det? Socialdemokratin, till exempel: Vilken del har det i partiets planering för ett år, om man ska vara i Almedalen? Är det en stor del? Hur stor del av din informationsbudget lade du Janerik på närvaron i Almedalen 1994? Vad är Almedalens plats i organisationens dagliga liv?

Mona Sahlin

Jag har ingen siffra i huvudet nu hur mycket det kostar partiet. Det här är inte en speciellt dyr sak för ett politiskt parti som socialdemokraterna. Det är ett antal personer här, man bor på ett hotell, det ordnas presskonferenser. Vi har ju skippat den här famösa journalistmiddagen och annat, så för partierna är det ingen stor kostnad, skulle jag vilja säga. Men däremot så spelar det en väldig roll för planeringen, framför allt valår, när det ska göras utspel och hur det ska göras utspel. Som partiordförande vill jag lägga till att det är ett bra sätt att testa folk också. OK, nu får den och den göra ett utspel om det och det. Kommer den att klara det? Bryter den igenom eller inte? Det är också ett testområde.

Janerik Larsson

När det gäller Svenskt Näringsliv så har det aldrig varit någon stor kostnad att vara här. Alltså samma svar som Mona ger för det socialdemokratiska partiet. Det är säkert samma svar för LO och riktigt stora organisationer, det är ingen stor kostnad. Kostnaden spelar inte så stor roll utan jag tycker mer att det är viktigt, att i en organisation ha disciplin. Man ska inte resa på semester, betala semesterresor, utan om man ska göra någonting här, så ska man ha tänkt igenom. OK, vi gör det seminariet och det har det syftet och vi mäter effekten på det och det sättet, i publicitet eller tittar på vilka som har varit deltagare, som suttit och lyssnat och så vidare. Man måste, tycker jag, ha en strikt moral kring det här arrangemanget. Jag är inte riktigt säker på att alla har det.

Klas Eklund

Min gissning, utan att ha gjort någon som helst vetenskaplig undersökning, är att det här är viktigast för medelstora lobbyorganisationer, lite slarvigt uttryckt. Ta Almega som för något år sedan satsade jättestora resurser. De tyckte säkert att det var väldigt bra, de hade en rad genomtänkta seminarier hela veckan. Jag bor i Skåne, Öresundsregionen har ett eget hus och satsar med genomtänkta seminarier hela veckan. Och Mälardalsrådet.

Alltså den typen av organisationer, för dem är detta en viktig plattform för att visa upp sig för landets beslutsfattare. Om det gör nytta eller inte vet jag inte men jag tror att det är de som relativt sett har mest att vinna på den här typen av mässa.

En liten kort sak, när det gäller media. Det är kanske uttjatat. Mona sa väl att förut handlade det om att göra politiska utspel, nu är det ett politiskt och mediemässigt spel. Det där tyckte jag var så uppenbart tydligt – som ni alla minns – när Gudrun Schyman eldade pengar häromåret. Det skulle handla om löneskillnad mellan män och kvinnor. Då tycker man kanske att media och andra skulle ta det som utgångspunkt för att diskutera löneskillnader, att de kanske skulle intervjua arbetsmarknadsforskare, statistiker, LO och så vidare. I helsicke. Ni minns vad diskussionen handlade om, det var PR-diskussionen. Var det bra PR för Fi att elda pengar eller var det inte bra PR för Fi? Det är ett exempel på...

Lena Mellin

Det var ju inte den folkliga diskussionen, för man pratade bara om hur man kunde elda upp 100 000 spänn.

Klas Eklund

Ja, just det men min poäng är, att det som kanske för 30 år eller 20 år sedan var en politisk debattfråga blir nu ett mediaspel, ch det som du kallar faran för Almedalen. Jag tycker fortfarande att de politiska fördelarna dominerar men jag tycker att jag ser ökade risker med spektakelfaktorn. Den har ökat.

Maria Leissner

Ett litet inpass. Jag tror att du har rätt, när det gäller spektakelfaktorn men samtidigt finns det ju fördelar även för små grupper och äkta intresseorganisationer, som verkligen har en sak, a cause.

Jag var igår och modererade ett samtal mellan nationella minoritetsungdomar, fem helt fantastiska framtida ledare, som i och med det här seminariet och diskussionen ytterligare cementerar en känsla av att vi kan flytta berg, om vi gör det tillsam-

mans, om vi inte bara arbetar var och en utan vi gör det tillsammans. Det kommer sannolikt att leda fram till att man kanske väljer att skapa en gemensam plattform.

Jag tror att Almedalen betyder väldigt mycket, inte bara för spektakelarrangörer utan också för grupper, som har verkliga saker att driva mot politiska förändringar. Men jag kanske är idealist.

Janerik Larsson

Jag skulle bara säga när Klas nämnde Almega. Det var ju så att Almega var en gång i tiden en ren arbetsgivare för alla organisationer. Nu ville de profilera sig som en viktig samhällspolitisk aktör för tjänsteföretagen. Då lägger de upp sin närvaro här under ett antal år...

Klas Eklund

... och skickligt också.

Janerik Larsson

... och skickligt. Det tycker jag är en illustration av hur en organisation kan utnyttja närvaron här.

Kjell Östberg

Vi ska ge utrymme för synpunkter och frågor från åhörare också. Varsågod.

Peter Salomon, Jernkontoret

Jag funderar över: Kommer Reinfeldt någonsin att ta tillbaka uttalandet om att industrin är ett särintresse? Och i så fall, kommer det att ske i Almedalen?

Klas Eklund

Hur ska vi veta det?

Maria Leissner

Ska vi ta flera frågor?

Lena Mellin

Nu är inte jag hans försvarsadvokat men det var inte riktigt det han sa, 'näringslivets organisationer' sa han.

Peter Salomon, Jernkontoret

Det är så det har uppfattats.

Lena Mellin

Jo, kanske uppfattas som, man måste ju ändå gå till vad han sa, eller hur?

Kjell Östberg

Vi kan göra så att vi tar några frågor i stöten och som ni sedan kan ge synpunkter på.

Bo Rothstein, statsvetare

Jag är här i Almedalen i studiesyfte för första gången. När vi statsvetare ibland lite idealistiskt karaktäriserar vad som varit en historiskt form för svensk politik så utgår en hel del av vårt resonemang från begreppet politik på upplysningens grund, alltså en slags förening av politiska visioner om att politik ska bygga på goda kunskapsunderlag som hos det gamla utredningsväsendet.

Nu har jag varit här på en lång rad seminarier. Mitt intryck är att det är en medelstor intresseorganisation, man lägger fram en rapport som är författad av någon expert eller utredningschef eller något sådant och så har man en panel, där man diskuterar den här rapporten. Men det tar mig ungefär sex minuter att se att den här rapporten i huvudsak är ett fejk,

att man undanhåller all den information som talar mot den egna tesen och att man direkt fejkar information eller håller borta information, som är viktig för hur man ska förstå det här problemet.

Så jag undrar om inte Almedalen i sin nuvarande form i stället för politik på upplysningens grund har förvandlats till politik på förvrängningens grund.

Maria Leissner

Vi kan ta en fråga till.

Peter Larsson, Sveriges Ingenjörer

Jag gillade verkligen det som Mona sa om kostnaderna. Vi känner det som en jättestor studiecirkel här, en fantastisk kompetensutveckling. Men en grej som jag tror är väldigt viktig och som underskattas är de riktigt små organisationernas möjligheter att få tag i beslutsfattare som de annars alltid blir strukna ifrån. De kan ringa till alla möjliga olika instanser men här kan man träffas på gatan.

Jag ska bara dra en kort historia. Jag har en styvdotter hemma, som kommer från Västsahara. Hon fick politisk asyl för två år sedan. Vi tog med henne hit – mediageni, har varit med i Uppdrag Granskning och annat sådant. Hon fick syn på Carl Bildt på gatan och steg fram till honom, ställde frågor, blev filmad, ut på Youtube, något fantastiskt hemma i Västsahara. Sådant ska man inte underskatta. Lite grand som demokratins Aten, att det är på det sättet. Så den karaktären måste behållas även med de kommersiella intressena på plats.

Kjell Östberg

Några kommentarer. Vi fortsätter med fler frågor sedan, det får inte bli för många.

Janerik Larsson

Bosse Rothstein. Om det är så? Jag vet inte vad du syftar på för rapporter. Är det så, så gör ju de här 700 journalisterna ett dåligt jobb.

Mona Sahlin

Det är sant att det är rapporter som görs för att framställa budbäraren i ett gott syfte. De får ju sällan något utrymme i de stora seriösa medierna..

Bo Rothstein

Stor fet katt har väl fått lite utrymme

Mona Sahlin

Det har jag missat.

Klas Eklund

Stefan Fölster.

Mona Sahlin

Stefan Fölster. OK

Lena Mellin

Det var väl före Almedalen.

Mona Sahlin

I alla fall. Dessutom opinionsmätningar. Almedalen är också ett ställe, där man måste ha en procentsats bakom en åsikt, annars är den inte riktigt giltig. Det kan man också föra en diskussion om. Men här sitter vi, det här är också Almedalen. Om det här i stället hade varit i Stockholm, då hade det mest varit stockholm-mare. Här är det verkligen människor från hela landet som får möjligheter. Dels att stöta på en Carl Bildt eller en Mona Sahlin på gatan, vilket Mona Sahlin kan tycka är jobbigt ibland, men det är verkligen så. Men också väldigt många människor, som inte skulle mötas annars sitter och lyssnar och diskuterar och får samma förvrängning eller samma information. Det är ju ovärderligt, tycker jag. Jag hoppas att man inte slavar bort det.

Klas Eklund

Det är möjligt att Bo Rothstein har rätt i att kvaliteten på rapporter har försämrats. Jag kan inte bedöma det, för jag har inte gjort någon sådan seriös studie men min okulärbesiktning säger att du sannolikt har rätt. Men jag tror inte att det nödvändigtvis har så mycket med Almedalen att göra utan det är det mediedrivna samhället, behovet att hela tiden pumpa ut nya grejer för att slå igenom och det gäller oavsett om det är Almedalen eller någon annanstans.

Ni nämnde Maria Wendt, statsvetaren som har skrivit en bok, som heter Politik som spektakel som på ytan handlar om

Almedalen som ett stort spektakel. Jag vet inte, det kanske inte är så många här som har läst den, så jag slår i tomma luften men jag läser den boken, som att den framför allt handlar om en symbios mellan media och politik, det mediedrivna politiksamhället och inte så mycket Almedalen i sig. Almedalen börjar bli en symbol för denna symbios som finns alldeles oavsett Almedalen eller inte.

Jag tycker att Almedalen ibland får klä skott för en mer generell utveckling, som kanske inte alla gillar men där Almedalen på något vis är det mest synliga exemplet. Men Almedalen är inte själva grundproblemet, det är ett symptom på en symbios mellan media och politik som genomsyrar all politik idag, inte alls bara Almedalen.

Mona Sahlin

Det är det jag menade, det är bra att det syns, därför att det pågår.

Klas Eklund

Men jag håller med.

Kjell Östberg

Några frågor till hinner vi med. Varsågod.

Man från Sveriges Psykologförbund

Jag har en fråga angående bevakningen här. Jag läste en statistik på hemsidan om att partipolitik utgör 3 à 4 procent av alla programpunkter medan det finns massor med andra punkter och massa andra organisationer, fackliga och så vidare. Min fråga är: Jag upplever inte att bevakningen är i samma proportion. Jag förstår att partipolitik är intressant men som ni sa finns det väldigt många organisationer som pratar om otroligt mycket bra saker. Varför kan man inte ge dem mer utrymme och inte diskutera frisyrenerna eller kläderna på partiledaren?

Kjell Östberg

Vi kan ta en fråga till så är vi färdiga med frågorna.

Hanna Gunnarsson, kommunpolitiker för Vänsterpartiet i Lund

Jag vill ta upp en sak som Mona Sahlin var inne på lite. Du sa att du inte har varit här, innan du blev partiledare. Samtidigt kan man nu titta på intervjuer med Annie Lööf och Fredrick Federley till exempel som har varit här fem, sex, sju gånger, innan de kanske någon gång håller tal på stora scenen. Det är ju en aspekt, detta är min andra Almedalsvecka. Som yngre politiker lär man sig otroligt mycket genom att bara gå runt. Man kan sno debatter, man kan ställa frågor, man kanske kan ta någon intervju någonstans. Det blir en upplärning, som ni var inne lite på, av nya politiker på ett sätt, som jag tycker är fantastiskt.

Kjell Östberg

Då var det inte fler frågor.

Maria Leissner

Jag skulle vilja höra hur Lena svarar.

Kjell Östberg

Vi kan väl lämna ordet i tur och ordning, både för att kommentera frågorna men också kanske höra om ni har ytterligare saker att säga. Vi börjar med Lena.

Lena Mellin

För det första vet inte jag vilka som skriver om frisyrier. Vi gör det inte och jag har inte sett det någon annanstans heller. Men det är möjligt att det är något skönhetsmagasin som ägnar sig åt det.

Mona Sahlin

Men hallå, hur många gånger har det varit så här: Hur många plus får partiledarens kläder, frisyr? Jag har blivit bedömd i din tidning med plus och minus för om kavajen var snygg och om man såg trovärdig ut.

Lena Mellin

Men då är det faktiskt partiledardebatterna vi talar om, när alla är klädda samtidigt.

Mona Sahlin

Nej, det är här också.

Lena Mellin

Nej, det har vi ju aldrig gjort. Jag förstod inte riktigt vad du sa, om vi skulle skriva om alla de här seminarierna.

Man från Sveriges Psykologförbund

Proportionerligt så är det bara 3 à 4 procent av alla event i Almedalen som har partipolitik...

Lena Mellin

Men det är därför vi är här.

Man från Sveriges Psykologförbund

Men det är ju massa med andra evenemang.

Lena Mellin

Absolut, men därför är vi inte här. Vi är inte här för det utan vi är här för politiken.

Man från Sveriges Psykologförbund

Men de är ju också opinionsbildare och påverkare.

Lena Mellin

Jo, även om vi i vår Almedalstidning gör 8 à 10 sidor, så förmår vi inte att göra mer och inte ens det tycker vi faktiskt tillräckligt speglar vad som händer politiskt här, för de nördar som är här. I vår vanliga tidning, den som når resten av landet, gör vi 3 à 4 sidor nu och det kan jag säga är inte sidor som någon läser överhuvudtaget. Det klickas ingenting på nätet, folk har andra intressen vid den här tiden på året, de ska grilla och de ska gå och bada.

Maria Leissner

Det är lite intressant. I början tror jag att alla svansade efter att vara här för att få tillgång till medierna. Den är ju den primära drivkraften för en politiker att kunna bli omrapporterad i natio-

nella medier och kunna nå ut med ett budskap. Det som var upprinnelsen till ekonomiska seminarier. Hur kan vi lura journalisterna till Visby? Jo, vi gör ett seminarium, som verkar trovärdigt.

Kjell Östberg

Lena kom inte i alla fall.

Maria Leissner

Nej, Lena kom inte i alla fall, vi lyckades inte lura dig. Du är för erfaren för det. Men nu tror jag att folk inte primärt kommer för att dansa runt medierna, utan det är nog så att de som är här och som har alla de här fantastiska seminarierna är här mycket för att nå *direkt* till beslutsfattaren. Ni såg Samhall som hade de här kuverten till olika beslutsfattare. Det här har blivit en direktkommunikation, där man klipper förbi medierna, därför att man har folk här på plats.

Lena Mellin

Då vill jag bara säga till dig, jag menar inte att det är tråkigt det som händer här utöver, för det verkar jättekul. Jag skulle själv gärna gå på många av de här tillställningarna. Men det är inte det vi skriver om. Däremot verkar det vara fantastiskt, någon gång får jag väl åka hit, när jag är ledig och gå på det där.

Kjell Östberg

Mona, har du några avslutande kommentarer?

Mona Sahlin

Jag hoppas att partierna fortsätter att vara här för att göra politiska utspel, man vill göra politiska testballonger, man vill föra fram nya spännande tankar och få utrymme för det i medierna. Det är ju det som gör att partierna är här, och så hoppas jag att det fortsätter att vara.

Men sedan kommer det också, tror jag, att explodera ännu mer, när det handlar om hur det bloggas och twittras. Vi pratar om media som om det bara är Lena. Lena är jätteviktig, men det

finns så mycket annat som gör att organisationer och andra får ut saker och att man träffas rent fysiskt. Det har vi inte pratat mycket om här men en stor del av Almedalen, är ju att inte bara vanligt folk får träffa på beslutsfattare, utan att beslutsfattare också får träffa varandra och faktiskt utbyta tankar och lära känna varandra. Det är något som betyder något på längre sikt också i politiken. Det ville jag bara lägga till.

Janerik Larsson

När det gäller näringslivsorganisationer och näringslivets närvaro här, så kan jag mycket väl tänka mig att det kommer att gå både upp och ner fram över. Jag tror att många ändå vill utvärdera sin närvaro. Jag har ibland pratat med dem som har varit här och som har haft seminarier, som nästan ingen har kommit till. Jag har frågat dem: Varför har du seminarium här? Du kan ju åka hit och prata med de här politikerna osv., som du vill nå ändå, utan att ha ett seminarium. Det har blivit så att man inte får åka hit utan att ett seminarium och det tror jag är alldeles fel.

När jag var på Kreab i början på förra årtiondet gav jag ibland rådet till företagsledare och organisationsledare: OK, men åk dit och bjud de du vill prata med på en fika eller en middag eller lunch eller någonting och låt det vara tillräckligt. Jag kan se att framför allt det här enorma antalet seminarier mycket väl kommer att minska framöver.

Klas Eklund

Den här diskussionen får mig att, utan att ha planerat att göra det, avslutningsvis ställa frågan, kanske för ett seminarium nästa år eller andra år: Är Almedalen en bubbla? Tänk på den här statistiken som jag aldrig visade grafiskt men som jag och andra har berättat om. Det börjar 1968 med ett tal, 1969 ett tal, 1975 två tal, från 1981 ett antal tal, inte så många, en handfull plus ett seminarium, några år senare tre seminarier, i slutet på 80-talet var vi uppe i åtta till tio events, 90-talet lite till och sedan hände det plötsligt saker. Näringslivet kommer in 1994, EU-kampanjen och sedan sa Kjell: Ja, men 2007 var det bara 400 events, men då

har alltså uppenbarligen någonting hänt, det har accelererat och nu är det 1 800.

Vad är sådana här kurvor, där det händer ingenting, ingenting, ingenting och så går det fortare och fortare och så zupp! Påminner det om någonting? Jag tycker att man kan ställa frågan. Nu säger inte jag att det här är en bubbla som måste spricka. Det finns ju många intressanta teorier om vad sådant här beror på, både ekonomiskt, socialt, politiskt och geografiskt, alltså utvecklingen av kluster med täta miljöer som attraherar. Det är precis vad det här är, det är ett politik- och mediekluster.

Det kan attrahera men frågan är, vart leder den här enorma tillväxten i antal events. Jag har ju ohyggligt svårt att se att det fortsätter i oändlighet, det är klart att förr eller senare bryts det. Om det bryts på grund av lokalkostnader eller brist på medieuppmärksamhet eller att vi plötsligt börjar göra någonting annat med våra sociala medier, det vet inte jag, men det är klart att det där inte kommer att fortsätta upp i taket.

Och när det spricker så kommer media och många att säga att Almedalen var en bubbla. Men det är inte säkert att det var det, för det underliggande klustret, den politiska diskussionen var ju seriös, det var bra, det var nyttigt men en del av det här skummet på vågtoppen inte är så jättebra och kanske kommer en del av det försvinna, det är fullt möjligt.

Kjell Östberg

Tack Klas. Jag tror att du ganska väl sammanfattade huvudinnehållet i det här seminariet. Det har varit väldigt givande och jag tycker att vi har haft en panel, som på ett väldigt bra sätt har kompletterat varandra och givit huvuddragen utvecklingen från 1980 och fram till idag. Vi är ett samtidshistoriskt institut och slipper därmed ta ställning till vad som kommer att hända med den här verksamheten om några år.

Med det här seminariet däremot kommer följande att hända. Vi kommer att skriva ut alla kloka inlägg, redigera det. Förhoppningsvis till nästa Almedalsseminarium kan ni gå in på vår hem-

sida på Södertörns högskola och ladda ner en utskrift av det här seminariet som deltagarna har...

Maria Leissner

Ett år? Lite snabbare!

Kjell Östberg

Det kommer förhoppningsvis att gå något snabbare, men då kommer det att vara klart. Det stora problemet är inte att skriva ut det, det stora problemet är att få paneldeltagarna att ge sina synpunkter och godkänna det...

Kjell Östberg

Men om ni gör det här in blanco, då går det fortare. Tack så hemskt mycket. /Applåder/

Samtidshistoriska frågor

I skriftserien publiceras redigerade utskrifter från vittnesseminarier, aktuell forskning samt konferensrapporter om det samtidshistoriska området.

Information om serien: www.sh.se/shi.

De flesta titlarna i serien finns att hämta i fulltext, gratis, i Digitala Vetenskapliga arkivet, DiVA, <http://www.diva-portal.se>.

Några av titlarna i serien har utgivits i samarbete med CBEEES, (Centre for Baltic and East European Studies) vid Södertörns högskola. Ansvarig för arbetet med skriftserien är docent Fredrik Eriksson, Fredrik.L.Eriksson@sh.se.

Serien

1. *Olof Palme i sin tid*. Red. Kjell Östberg (2001).
(Finns endast elektroniskt i DiVA då den tryckta upplagan är slut.)
2. *Kvinnorörelsen och '68*. Red. Elisabeth Elgán (2001).
(Finns endast elektroniskt i DiVA då den tryckta upplagan är slut.)
3. *Riva alla murar! Vittnesseminarier om sexliberalismen och om Pockettidningen R*. Red. Lena Lennerhed (2002).
4. *Löntagarfonderna – en missad möjlighet?* Red. Lars Ekdahl (2002).
5. *Dagens Nyheter: minnesseminarium över Sven-Erik Larsson. Vittnesseminarium om DN och '68*. Red. Alf W Johansson (2003).
6. *Kvinnorna skall göra det! Den kvinnliga medborgarskolan på Fogelstad – som idé, text och historia*. Red. Ebba Witt Brattström och Lena Lennerhed (2003).
7. *Moderaterna, marknaden och makten – svensk högerpolitik under avregleringens tid, 1976–1991*. Torbjörn Nilsson (2003).
8. *Upprorets estetik*. Lena Lennerhed (2005).
9. *Revolution på svenska – ett vittnesseminarium om jämställdhetens institutionalisering, politisering och expansion 1972–1976*. Red. Anja Hirdman (2005).
10. *En högskola av ny typ? Två seminarier kring Södertörns högskolas tillkomst och utveckling*. Red. Mari Gerdin och Kjell Östberg (2006).

11. *Hur rysk är den svenska kommunismen? Fyra bidrag om kommunism, nationalism och etnicitet.* Red. Mari Gerdin och Kjell Östberg (2006).
12. *Ropen skalla – daghem åt alla! Vittnesseminarium om daghemskampen på 70-talet.* Red. Mari Gerdin och Kajsa Ohrlander (2007).
13. *Makten i kanslihuset – ett vittnesseminarium om ett Regeringskansli i förändring.* Red. Emma Isaksson och Torbjörn Nilsson (2007).
14. *Partnerskapslagen – ett vittnesseminarium om partnerskapslagens tillkomst.* Red. Emma Isaksson och Lena Lennerhed (2007).
15. *Vägar till makten – statsrådets och statssekreterarnas karriärvägar.* Anders Ivarsson Westerberg och Cajsa Niemann (2007).
16. *Sverige och Baltikum's frigörelse. Två vittnesseminarier om storpolitik kring Östersjön 1991–1994.* Red. Thomas Lundén och Torbjörn Nilsson (2008).
17. *Makten och trafiken i Stadshuset. Två vittnesseminarier om Stockholms kommunalpolitik.* Red. Torbjörn Nilsson (2009).
18. *Norden runt i tvåhundra år. Jämförande studier om liberalism, konservatism och historiska myter.* Torbjörn Nilsson (2010).
19. *1989 med svenska ögon. Vittnesseminarium om Östeuropas omvandling.* Red. Torbjörn Nilsson och Thomas Lundén (2010).
20. *Statsminister Göran Persson i samtal med Erik Fichtelius (1996–2006).* Red. Werner Schmidt. DVD utgiven av SVT och Södertörns högskola (2011).
21. *Bortom rösträtten. Politik, kön och medborgarskap i Norden.* Lenita Freidenwall och Josefin Rönnbäck (2011).
22. *Borgerlig fyrklöver intog Rosenbad – regeringsskiftet 1991.* Red. Torbjörn Nilsson och Anders Ivarsson Westerberg (2011).
23. *Rivstart för Sverige – Alliansen och maktskiftet 2006.* Red. Fredrik Eriksson och Anders Ivarsson Westerberg (2012).
24. *Det började i Polen – Sverige och Solidaritet 1980–1981.* Red. Fredrik Eriksson (2013).
25. *Förnyelse eller förfall? Svenska försvaret efter kalla kriget.* Red. Fredrik Eriksson (2013).
26. *Staten och granskningssamhället.* Red. Bengt Jacobsson och Anders Ivarsson Westerberg (2013).

27. *Almedalen – Så skapades en politikens marknadsplats. Ett vittnesseminarium om Almedalsveckan som politisk arena.* Red. Kjell Östberg (2013).

Historien om Almedalsveckan började 1968 när Olof Palme klev upp på ett lastbilsflak och höll ett första tal. Almedalsveckan har sedan dess blivit en av de viktigaste politiska mötesplatserna i Sverige. Här samlas tiotusentals deltagare, många centrala beslutsfattare och ledande företrädare för näringsliv och medier. Här anordnas ett par tusen möten, seminarier och andra arrangemang.

Men vilka har drivkrafterna bakom den explosionsartade utveckling som skett de senaste decennierna varit? För att få svar på den frågan bjöd Samtidshistoriska institutet vid Södertörns högskola in några centrala aktörer till ett vittnesseminarium. Det här blev svaren från Maria Leissner, Klas Eklund, Janerik Larsson, Lena Mellin och Mona Sahlin som deltog i seminariet som hölls i Almedalen 2012.